SHNB

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Josep Maria Palau i Camps (1914-1996)

El passat mes de juliol fou un mes trist per a les lletres catalanes. D'una forma si cal més sentida hem de recordar amb sentiment l'òbit de D. Josep Maria Palau i Camps (Barcelona 1914-Palma de Mallorca 1996). Català de cap a peus, prest començà a estimar les nostres illes i la que seria la seva dona. El 1941 fixà, definitavament, la seva residència a Mallorca. Malgrat era més conegut com a escriptor mai oblidava la seva afició i estudià Ciències Naturals a la Universitat de Barcelona. En alguna ocasió, aquest romàntic de la llengua, fussionà la ciència-art i la literatura dibuixant una *Mantis religiosa* a la portada de'un llibret de poemes den Bartomeu Fiol. Feia pocs anys que fou convidat per la Universitat de les Illes Balears (Dept. de Filologia Catalana) per parlar de la denominació catalana dels insectes. Però no vull parlar-vos del Palau escriptor sinó del Palau naturalista. Aquesta habilitat per al dibuix el dugué a il.lustrar algunes de les plantes que estudiava el seu pare. Soci fundador de la **Societat d'Història Natural de les Balears** juntament amb el seu pare, el botànic Pere Palau. En J.M. Palau formava part d'aquells socis que donaren al nostre Bolletí un aire més modern, més científic. La seva ànima infatigable no cesava mai per sol.licitar la col.laboració i ajuda per a la recol.lecció de material científic, per a la creació d'un fons de col.leccions zoològiques i d'altres actuacions encaminades a difondre i potenciar la seva, la nostra estimada Societat i el seu Museu. Les seves entusiastes excursions zoològiques feren que tingués contacte amb els millors entomòlegs, botànics i naturalistas d'Europa (Jeannel, Español, Henrot, Hoffmann, Stefani, Vives, Molinier, Font i Quer, Bolós, Vilarrúbia, Zariquiey, Garcias-Font, Colom i tants i tants d'altres). Aquesta llista seria tant llarga que segur que em deixaria més de la meitat. Són molts els Museus de Ciències Naturals d'Europa que compten en les seves capses entomòlogiques amb material recol.lectat per en

J.M. Palau. Gràcies a les seves exploracions i conseqüents troballes li foren dedicades distintes espècies: l'escarabat pselàfid de la cova de na Boixa (Felanitx) *Leptobythus palaui* Jeannel, 1955, gènere monoespecífic endèmic conegut únicament d'aquesta localitat, l'escarabat colídid *Abromus palaui* Español, 1945, l'escarabat curculiònid *Geonemus palaui* Español, 1951, tots ells endèmics, i l'embiòpter *Haploembia palaui* Stefani, 1955. La seva passió pels escarabats curculiònids el dugué a estudiar aquesta complicada família i crear una importantíssima col.lecció que es conserva al Museu Balear de Ciències Naturals de Sóller i a la nostra Societat (Museu de la Naturalesa de les Illes Balears -Ciutat de Mallorca-, MNCM). També es conserva la seva cuidada bibliografia naturalística i el seu epistolari. No volgué que, com ha passat en altres ocasions, un patrimoni naturalístic de les Illes sortís fora de les Balears. El seu legat ha aplanat el camí d'altres naturalistes mallorquins que no tendran que partir de cero en el difícil estudi dels insectes.

Però, a més a més, dels seus estimats curculiònids -els bequeruts-, la seva ànsia de saber el feu bussejar, a més a més de l'entomologia, entre molts altres grups faunístics: crustacis, aràcnids, ornitologia, mol.luscs i biospeleologia en general. En J.M. Palau fou un pioner de l'entomologia i de la biospeleologia Balear. Cal recordar que la topografia de la Cova de na Boixa (Felanitx) publicada per J.M. Palau l'any 1955 en el nostre Bolletí és la primera topografia subterrània realitzada per un grup espeleològic mallorquí. Li tocà viure en un món difícil. Tant és així que l'aïllament de viure a Mallorca feia que aquest entomòleg tingués que bescanviar insectes per llibres entomològics, material òptic i fins i tot agulles entomològiques, impossibles d'aconseguir, durant aquella època, en aquestes illes. El seu epistolari està ple d'anècdotes. Si bé les circunstàncies polítiques li obligaven a escriure els seus treballs científics en castellà, en la seva correspondència escrivia amb català intentant difondre i explicar la nostra cultura, àdhuc amb personatges que li contestaven en castellà i amb alguns científics de l'estranger.

En J.M. Palau, ja havia passat els vuitanta, feia temps que havia abandonat l'entomologia, però el cuquet encara li anava per dedins. Periòdicament, després de conèixer que un grup de socis de la Societat havien iniciat estudis entomològics venia periòdicament a conèixer de primera mà els avanços dels nostres treballs. Ens duia aranyes i escarabats de les seves curtes excursions. Quan el nostre soci M. Palmer llegí la seva tesi doctoral (1994), sobre coleòpters (Tenebriònids) de les Balears, no es volgué perdre aquesta oportunitat i pujà novament a la Facultat i en J.M. Palau, com un padrí també nerviós, li feu el nus de la corbata.

Feia pocs dies que J.M. Palau m'havia cridat per donar-nos l'enhorabona, al M. Palmer i a mi, per haver estat guardonats amb el premi **Jaume I** per l'estudi sobre la *Fauna endèmica de les illes Balears*, de l'**Institut d'Estudis Catalans**, i em demanava a on podia comprar el llibre, jo li vaig prometre que li faria arribar, personalment, un exemplar. Malauradament vaig arribar tard. En Palau fei ja un grapat d'anys, l'any 1959, que també havia estat guardonat amb el premi **Jaume I** pel treball *El bosc mallorquí com a biòtop ornitològic* realitzat conjuntament amb

en Josep T. Tato. A més a més de l'honor d'esser guardonat amb el millor premi de les ciències redactat en català i de l'àrea geogràfica centrada en les Balears o en país Valencià, tenia una dotació econòmica, -em deia- "genys menyspreable d'unes 5000 pessetes". El tribunal que jutjà aquest treball estava format per insignes naturalistes catalans: Eduard Fontseré, Pius Font i Quer, Josep R. Bataller i Jordi Maluquer com a secretari. Qui no coneix a aquests personatges.

Gràcies a l'esforç de persones com D. Josep Maria Palau podem gaudir, d'uns fons bibliogràfic i d'unes col.leccions zoològiques úniques i difícils de superar. Malgrat ell ens ha deixat, de forma sobtada, la seva il.lusió per l'estudi de la naturalesa restarà viva en el nostre cor.

La seva obra científica:

Crespí, A. i **Palau, J.M.** 1951. *Calandra granaris* en el molde diftérico de una enferma. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat., Sección de Baleares*, maig: 3-4.

Palau, J.M. 1943. Captura de "*Cylindropsis balearica*" Breit en el predio "Biniatzar" de Buñola (Mallorca (Col. Staphylinidae). *Graellsia*, 1: 11-12.

Palau, J.M. 1945. Notas para un catálogo de los coleópteros de Mallorca. I. Tenebrionidae. *Graellsia*, 3: 23-36.

Palau, J.M. 1945. Coleópteros nuevos o interesantes de Mallorca. *Graellsia*, 3: 165-168.

Palau, J.M. 1946. Los coleópteros de Torre d'en Pau (Mallorca). *Graellsia*, 4: 139-145.

Palau, J.M. 1949. Algunos hemípteros heterópteros de Mallorca. *Graellsia*, 7: 71-75.

Palau, J.M. 1949. "*Leptinotarsa decemlineata*" (Col. Chrysomelidae) en Palma. *Graellsia*, 7: 49-50.

Palau, J.M. 1955. De Re Biospeleológica. I. Sobre los *Henrotius* Jeann. (Col. Carabidae) de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1: 37-40.

Palau, J.M. 1955. De Re Biospeleológica. II. El *Leptobythus* (nov. gen.) *palaui* (nov. sp.) Jeann. (Col. Pselaphidae) de la Cova d'en Boixa. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1: 41-43.

Palau, J.M. 1955. Nuevas exploraciones biospeleológicas en la isla de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1: 83-84.

Palau, J.M. 1956. Algunas consideraciones sobre los embiópteros de Mallorca y, en especial, sobre el género *Haploembia* Verh. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 2: 23-25.

Palau, J.M. 1956. ¿El *Catops zariquieyi* Jeann. (Col. Silphidae) único representante del género_en Baleares?. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 2: 33-36.

Palau, J.M. 1956. Un dato curioso en relación al *Microlestes abeillei* Briss. (Col. Carabidae). *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 2: 113.

Palau, J.M. 1956. Noticia preliminar sobre algunas cavidades subterráneas de la Sierra de Na Burguesa. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 2: 116-117.

Palau, J.M. 1956-57. Análisis del contenido estomacal de algunas aves de Mallorca. *Balearica*, 1: 49-54.

Palau, J.M. 1958. Análisis del contenido estomacal de algunas aves de Mallorca II. *Balearica*, 2: 19-22.

Palau, J.M. 1959. Pequeño catálogo de hemípteros heterópteros de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 5: 7-11.

Tato, J.T. i **Palau, J.M.** 1959 (inèdit). *El bosc mallorquí com a biòtop ornitològic*. Premi Jaume I. Institut d'Estudis Catalans.

Juliol 1996
Guillem X. Pons